

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

3. Quinam eligere possint &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

fieri electio, est ambitus Ecclesie suo Pastore viduata. c. 28. h. t. c. 25. de appellat. Per ambitum Ecclesie intelligo locum Capituli, Chorum, vel aliud conclave honestum, juxta consuetudinem Ecclesie. Dixi 1. debet, ita quidem, ut, si alibi fiat electio, irritari possit per sententiam, utpote facta contra SS. Canonum præscriptum. arg. c. 18. h. t. in 6. quin aliqui putant, ipso facto esse irritam propter c. 28. cit. Dixi tamen 2. regulariter, nisi nempe adsit iusta causa electionem alio in loco celebrandi. Si causa mutandi locum siturgens, v. g. pestis grassans, vel probabilis metus inferendæ violentiæ, ad determinandum locum alium sufficit consensus majoris partis Capitulariæ, imò, si periculum sit in mora, & major pars convenire nequeat, etiam minoris. Si verò causa non siturgens, sed mutetur locus ob majorem duntaxat commoditatem, convenire debent saltem duæ partes tertiæ Capitularium, & quem locum determinabit major præsentium pars, ad eum se ceteri conferre debent. Laym. q. 33. Pirh. n. 242.

§. 3.

Quinam eligere possint, seu vocem activam habeant.

1. Sciendum, Episcopos diversis temporibus à diversis fuisse electos; quare & Canones antiqui de his electionibus variè loquuntur, intelligendi proin cum habitudine & relatione ad diversa tempora. Initio Ecclesie Episcopos autoritate à Christo sibi concessa constituerunt Apostoli: his Martyrio sublati ea potestas mansit penes solum D. Petri Successorem, Episcopum Romanum, Pontificem summum, cui cura totius Ecclesie & summa potestas à Christo data est. Progrediente tempore Pontifices concessere Clero & Populo diocesum sibi eligere Præfules. per can. 13. 18. 34. dist. 63. Sed de populo notandum est, quod is non propriè elegerit per suffragia, sed nominaverit solum, vel præsentaverit unum, vel plures, ex quibus postea Clerici aliquem, utpote populo magis gratum, canonicè elegerunt, quamquæ potuissent eligere alium. per can. 1. d. 62. Sicut autem populo, ita & Imperatoribus & Principibus sæcularibus nominandi Episcopos sæpius est data potestas, vel saltem consensu suo acceptandi, quem Clerici elegerint. per can. 17. 18. dist. 63. cit. Successu verò temporis hæc potestas fuit rursus adempta populo & Principibus sæcularibus, eaque Clericis simul & Religiosis totius diocesis concessa. per can. 35. dist. cit. Sed Religiosis cum tempore separatis à Clero sæculari, Prælatos Religiosos Religiosi, Cleros autem sæcularis suos sibi Antistites elegere. per c. 1. § 14. h. t. can. 2. 4. caus. 18. q. 2. Demum jus eligendi Episcopos ad solos Canonicos Cathedralium Ecclesiarum devolutum est secundum plura cc. hujus tit. præsertim in 6. hodieque adhuc durat in plerisque Episcopatibus Germaniæ. Quamvis autem jus eligendi possit quibusdam competere jure speciali & extraordinario, videlicet ex privilegio, consuetudine, aut præscriptione quadragenaria,

item ex fundatione, si nempe Patronus Ecclesie sibi vel alteri in Ecclesia à se fundata reservavit jus eligendi. arg. c. 4. de condit. appof. aut etiam ex unanimi consensu electorum, Sede vacante pro ea vice compromittentium in Clericum extraneum, vel extraneos ad eligendum secum admittentium. c. 8. § 40. h. t. Nihilominus tamen hic solum sermo erit de iis, quibus jus eligendi competit jure ordinario & communi, uti sunt membra Capitulorum tum Sæcularium tum Regularium, quæ ferè sunt Canonici aut Religiosi. Anneditur resolutio de capacitate Laicorum ad eligendos Prælatos Ecclesiasticos.

Dico 1. Soli Capitulares Ecclesie vacantissimæ de Jure Communi eligere possunt Prælaturam. can. 3. 4. caus. 18. q. 2. c. 1. § 14. h. t. Per Capitulares intelligo non quoslibet Clericos aut Beneficiatos ejusdem Ecclesie, sed eos, qui constituunt Capitulum seu Conventum, quæ duo in Jure sumuntur promiscuè, & tam Ecclesia Sæcularis, quam Regularis, dicitur Conventualis, quamvis in praxi Capitulum vocari soleat congregatio, seu Collegium Clericorum sæcularium, & Conventus congregatio Religiosorum. Porro Capitulum constituunt, qui communi utuntur sigillo, & communem procuratorem seu Syndicum constituere possunt. arg. c. 14. de excess. Prælat. l. 1. ff. quod cujusque Univers. Ad tale Capitulum Ecclesiasticum primitus constituendum requiruntur saltem tres personæ. l. 85. ff. de V. S. juncto c. 1. de N. O. N. conservari tamen potest in duobus, vel etiam in uno. per l. 7. §. fin. ff. quod cujusque Univers. plerumque enim plus requiritur ad alicujus rei constitutionem primam, quam ad ejus conservationem: si tamen unus duntaxat remaneat, demortuis reliquis, non foret Collegium actus, sed habitus quodammodo. Dixi in assertione, Ecclesie vacantissimæ, quare Canonici vel Capitulares alterius Ecclesie non sunt admittendi ad electionem velut extranei. Inter extraneos autem censetur quoque ille, qui ex Ecclesie vacantis gremio jam antecesserit fuit translatus ad Prælaturam alterius Ecclesie vel Monasterii. c. 47. h. t. Nisi nimirum huic vel alii extraneis Jure speciali privilegii &c. indulgeatur jus suffragii.

Dico 2. Non omnes Canonici Ecclesie vacantissimæ possunt semper eligere. Ratio, quia Jus aliquos reddit inhabiles, vel generaliter ad omnem vocem activam in Capitulo in quolibet negotio, vel specialiter in negotio electionis: alios autem propter delicta privat saltem pro una vice potestate eligendi. Inhabiles redduntur à Jure 1. impuberes. 2. nondum initiati ordine Subdiaconatus. 3. excommunicati. 4. suspensi ab officio, non verò à beneficio tantum; quia ferè suffragium est actus officii vel jurisdictionis. 5. personaliter interdicti. Sed nota, excommunicatos, suspensos, & interdictos propter extrav. Ad evitanda Martini V. tantum esse inhabiles, si sint vitandi, & nominatim denunciati; non verò si sint tolerati, nisi etiam isti per exceptionem repellantur. 6. temerè violentes interdictum locale per celebrationem Missæ.

Missa. 7. absentes sine legitimo impedimento, ut ne quidem per procuratorem possint eligere. 8. quilibet in ordine ad eligendum seipsum, ne deus occasio ambiendi dignitates. 9. Prælati in ordine ad designandum sibi successorem, ut tollatur omnis species hereditaria successione, quam SS. Canones plurimum detestantur in beneficiis. 10. Novitii, qui nondum expressè emisissent professionem, item Fratres laici, quos vocant *Conversos*, in ordine ad Prælatum Religiosum eligendum; nisi vel ex privilegio, vel ex fundatione habeant jus. 11. Religiosi proprietarii, seu qui contra voluntatem Superioris retinere peculium convinctur, per duos annos. 12. Religiosi mendicantes, qui transeunt ad Ordinem non Mendicantium etiam cum autoritate Pontificia; & his, quamvis sine delicto transeant, locus & vox perpetuò denegatur in Capitulo, nec ipsis administratio, Prioratus, officium, beneficium curatum, etiam tanquam Vicariis concedi possunt. Sumuntur hæc ex c. 32. h. t. in 6. Clem. 2. de stat. & qual. iuncto Trid. Sess. 22. c. 4. de Res. c. un. ne sed. vac. in 6. c. 8. de consuetud. c. 16. h. t. c. 18. de sent. excom. in 6. c. 42. h. t. arg. c. 26. de Jur. patron. can. 3. seqq. caus. 8. q. 1. arg. c. 43. h. t. in 6. Trid. Sess. 25. c. 2. de Regular. Clem. 1. de Regular. Sed quid de Irregularibus, an non & isti sunt inhabiles? R. probabilis non: quia nullo Jure expressa est eorum inhabilitas; nam c. 18. cit. quo adversarii nituntur, non loquitur de irregularibus quibuscunque & in genere, sed solum de his in specie, qui propter celebrationem in loco interdicto sunt tales: sed dispositio odiosa, quæ loquitur de aliqua specie, non debet extendi ad totum genus.

Privati ipso Jure propter delictum, saltem pro una vice, potestate eligendi sunt 1. qui ad Episcopatum scienter postulant minorem 27. annis, aut Religiosum Ordinis Mendicantis ad Prælatum alterius Ordinis Religiosi, vel ad Sæcularem Cathedrali inferiorem. 2. qui scienter postulant indignum. 3. qui attentant innovare postulationem à Superiore jam cassatam. 4. qui in Ecclesia, seu Cathedrali seu Regulari, intra tres menses (iusto impedimento cessante) non eligunt novum Prælatum. 5. qui in electione non observant formam, c. 42. h. t. præscriptam; quæ tamen privatio opus habet sententiæ Judicis. 6. qui scienter eligunt indignum, præsertim debitis natalibus, scientiâ, & bonis moribus destitutum. 7. qui eligunt per abusum sæcularis potestatis contra libertatem Ecclesiasticam, h. e. qui scienter & sponte (nempe sine vi & metu gravi) petunt, vel admittunt laicos vel ad coeligendum, vel immiscerentes se cum autoritate, vel interessentes electioni tolerant. text. & DD. in can. 28. d. 63. quia sic impeditur libertas electionis. Nec exculantur à contraria consuetudine. Habentur hæc Extrav. un. h. t. inter comm. c. 12. de Postul. & rel. c. 41. h. t. c. 18. cit. c. 7. X. in 6. h. t. c. 43. cum c. 56. eod. Porro si aliqua tantum pars Capitulatum privetur Jure eligendi, manet Jure eligendi penes reliquos innocentes: si autem

omnes omnino privati existant, devolvitur ad Superiorem proximum, cujus est confirmare electum. c. 23. h. t.

Quæres, an possessor Beneficii, cui annexum 18 est Jure eligendi, gaudeat Jure eligendi, licet revera Dominus Beneficii non sit; præsertim si ipsi de proprietate Beneficii jam lis sit mota? R. ad 1. Gaudet possessor bonæ fidei. c. 9. de Jure patron. non verò possessor malæ fidei; quia suffragatio in electione est quasi fructus Jure eligendi: sed fructus rei debentur bonæ fidei possessori. l. 48. ff. de acquir. rer. dom. possessor econtra malæ fidei nullum ex sua possessione fructum percipere debet. l. 3. C. de condic. ex lege. R. ad 2. Gaudet etiam post litem sibi motam & contestatam, West. n. 56. cum aliis; quia licet pendente nihil est innovandum in alicujus præjudicium, sed omnia relinquenda in suo statu, quo erant ante captam litem. c. 1. § ult. ut lite pend. ergo qui gaudet Jure eligendi ante litem sibi motam, etiam postea gaudebit. Oppones 1. per litem contestationem inducitur mala fides, ita ut fructus rei possessæ post eam percepti restitui debeant, si alter in Judicio evicerit rem possessam à te. l. 22. C. de R. V. ergo. 2. c. 2. de in integr. Restit. dicitur electio facta ab illis, qui erant in possessione Jure eligendi, nec confirmanda nec infirmanda, quamdiu pendet lis; sed quòd ex hac possessione pendeat valor electionis: ergo non valet electio, si lite decisa constet, electores malè, & sine proprietate, possedisse Jure eligendi. R. ad 1. Dist. Ant. inducit malam fidem verè. N. Ant. fidei & interpretativè. C. Ant. ex fide tantum interpretativè mala non obligatur possessor ad restituendos fructus interea perceptos, qui non sunt pretio æstimabiles, uti est suffragatio in electione; quia l. cit. tantum loquitur de fructibus, qui sunt pretio æstimabiles. Ad 2. ibi non fuit lis super proprietate, sed super possessione ipsa, & ideo rectè fuit dilata electionis confirmatio ad finem litis; quia is, qui probaverit se spoliatum possessione, potest petere rescissionem electionis.

Dico 3. Laici sunt inhabiles ad eligendum 19 Prælatum Ecclesiasticum. 2. nisi habilitentur per privilegium Summi Pontificis. 3. vi consuetudinis autem, vel Præscriptionis, non obtinent Jure eligendi. 4. neque alio modo. Ita communis Catholicorum contra Hæreticos, qui pertinaciter contendunt, populo competere Jure eligendi pastores suos Jure Divino. Prima pars constat ex c. 2. 43. 51. h. t. Ratio autem, quia Jure eligendi Prælatum Ecclesiasticum est Jure spirituale, seu Jure tractandi negotium spirituale: sed laici Jure Ecclesiastico c. 2. de Judic. pronuntiantur inhabiles ad tractanda negotia spiritualia. Et hinc electio, cui sua vota immiscerent sæculares, non se opponentibus Clericis, est irrita, & Clerici Jure eligendi pro ea vice privati; suspendendi etiam per triennium. gl. in c. 43. h. t. v. suspendantur. Electus verò consentiens tali electioni per abusum sæcularis Potestatis factæ redditur ineligibleis ad quamcunque Prælaturam, donec Episcopus cum ipso dispenset. c. 43. 56. h. t. Quod si verò laici (v. g. Commissarii

Principis) non interfint electioni per vim, nec se immisceant cum auctoritate, nec ferant suffragium, sed solum tanquam defensores eligentium, id recte fit; non tamen deberent esse physice presentes in ipso actu & loco electionis. Fagn. in c. 43. cit. imò tanquam testes vel Notarii possent etiam esse presentes ipsi actui. In quibusdam etiam locis consuetudo obtinuit, ut non tantum mors defuncti Prælati intimanda sit Principi sæculari, vel Patrono, ejusque petatur consensus (vel potius patrocinium vel defensio) ad futuram electionem, ut sit in Bavaria secundum Concordata inter hujus provincie Principes, & locorum Episcopos inita anno 1583. sed etiam ut Princeps sæcularis suos Commissarios ablegat ad electiones Prælatorum, præsertim Regularium, absque voto tamen electivo & assistentia physica in conclavi electionis; cui postea electio facta insinuari, vel etiam consensus desuper requiri debeat ut permittit etiam c. 14. h. t. quem tamen Princeps sæcularis negare nequit, nisi canonicum subesse impedimentum ostendat. Innoc. in c. 28. h. t. Laym. c. 3. q. 22. Si verò Laicus per vim interesset, vel suffragium ferret, repugnantibus tamen & protestantibus Clericis, valeret quidem electio ex solis Clericorum suffragiis, non attempto suffragio laici; nihilominus tamen in odium violentæ præsumptionis cassari posset electio. Secunda pars assertionis constat inde, quia Pontifex plenariam habet potestatem circa omnia beneficia, & laicos, qui Jure Naturali aut Divino non probantur esse incapaces possidendi juris spiritualis, utique ad id habilitare potest, & actu habilitavit ad jus Patronatus (quod est æque spirituale, vel spirituali annexum, ac jus eligendi) ut patet ex pluribus ec. de Jure Patron. Tertia pars habetur ex c. 56. h. t. Quod autem laici nequeant præscribere jus eligendi, clarum est, quia citra privilegium Apostolicum illius possidendi capaces non sunt: præscriptio autem sine possessione nec incipit, nec currit, ut est explorati Juris. Si tamen præscriptio esset immemorialis, præsumeretur privilegium Apostolicum præcessisse. Quarta pars fuit exinde, quod nullus, nisi Papa, Jus Commune Ecclesiasticum, vi cuius inhabiles sunt laici, tollere potest. Quare nec per donationem, nec per pactum cum Clericis electoribus, nec per compositionem vel transactionem ad laicos devenire potest jus eligendi. per c. 51. cit.

20. Oppones 1. Electio Episcoporum olim non à Clero tantum, sed etiam à Populo fiebat. can. 13. 18. 34. d. 63. can. fin. d. 51. Imò in can. Hadrianus 22. § seq. d. cit. legitur Hadrianus Pontifex Carolo M. & Leo VIII. Ottoni I. dedisse potestatem eligendi ipsum summum Pontificem: ergo antiqua & purior Ecclesia concessit laicis potestatem eligendi, quam recentiores Pontifices iis per tyrannidee rursus ademerunt. 2. S. Cyprianus in Epist. 68. ait, traditionem Divinam & Apostolicam esse, ut Episcopus eligatur, præsentem populo: ergo hoc jus non potest ipsi adimi ab Ecclesia. Et hæc duo argumenta importune oggerunt Hæretici. 3. laici sunt capaces Juris Patronatus, quod tamen est spi-

rituale. per c. 16. de Jure Patr. ergo. 4. quidquid potest acquiri per privilegium Principis, acquiri etiam potest per consuetudinem vel præscriptionem immemorabilem, ut habet commune brocardicum inter DD. sed jus eligendi à laicis obtineri potest per privilegium Apostolicum: ergo. 3. ad 1. Populus quidem olim interfuit electionibus, at non dando suffragium, sed vel postulando aut nominando aliquem, à Clero postea liberè eligendum: vel ferendo testimonium de probitate personæ eligendæ: vel consentiendo in electionem à Clero factam. can. 1. d. 62. can. 12. § 26. d. 63. Quod additur de privilegio Imperatoribus concessio in ordine ad eligendum Pontificem, fabulosum est & incaute descriptum ex Sigeberto & Luitprando, qui historiam male referunt, ut ostendit Bellar. Anastas. Biblioth. & alii puriores Historici. Si tamen verum esset, nihil faceret contra assertionem nostram, qui dicimus, ex privilegio Apostolico posse competere laicis jus eligendi. Sed tale privilegium sine ulla tyrannide à successoribus revocari potuisset. Ad 2. S. Cyprianus per traditionem Divinam & Apostolicam non intellexit præceptum Divinum & Apostolicum, sed usum & morem, quod tum in veteri Testamento, tum in novo (ex gratia Apostolorum & Pontificum permissione) electionibus interfuit populus. Ad 3. N. Conf. quia Papa laicos per universale privilegium habilitavit ad jus Patronatus, non ad jus eligendi: fortè ex hac ratione; quia jus eligendi plerumque est circa Prælatos Ecclesiasticos, quorum auctoritatem in spiritualibus non decet dependere à sæcularibus: deinde jus eligendi est longè fortius, quàm jus præsentandi; nam electio tribuit jus electo, non verò præsentatio; præsentatus enim jus spirituale primum acquirit per Institutionem à Superiore Ecclesiastico. Ad 4. D. Ma. nisi consuetudini vel præscriptioni resistat jus, & præscribens sit incapax possidendi. C. Ma. secus. N. Ma. &c.

§. 4.

Quinam eligi possint, seu vocem passivam habeant.

Sciendum; cum juxta c. 7. h. t. c. 7. § 37. 21 eod. in 6. & alia, eligendus sit dignus, qui nempesit legitimò thoro natus, debita ætate instructus, gravitate morum & litterarum scientià commendabilis &c. ita ut scienter eligentes indignum in Episcopum præter privationem juris eligendi suspendantur triennio à beneficiis, quæ obtinent in Ecclesia illa, in qua elegerunt indignum; idcirco inquirendum hic esse, quinam tam Jure Naturali quàm Positivo repellantur à Prælaturis velut indigni & inhabiles. Porro indignitas hæc & inhabilitas oritur ex triplici fonte, nimirum ex defectu, delicto, & censuris. Ut ista enucleatius pateant,

Dico 1. Ineligibiles ex defectu sunt 1. rationis incapaces, saltem non plenæ, ut infantes, amentes, furiosi, impuberes. 2. nondum egressi 30. ætatis annum in ordine ad Episcopatum: in ordine ad alias dignitates & prælaturas inferiores, quibus cura parochialis annexa est,